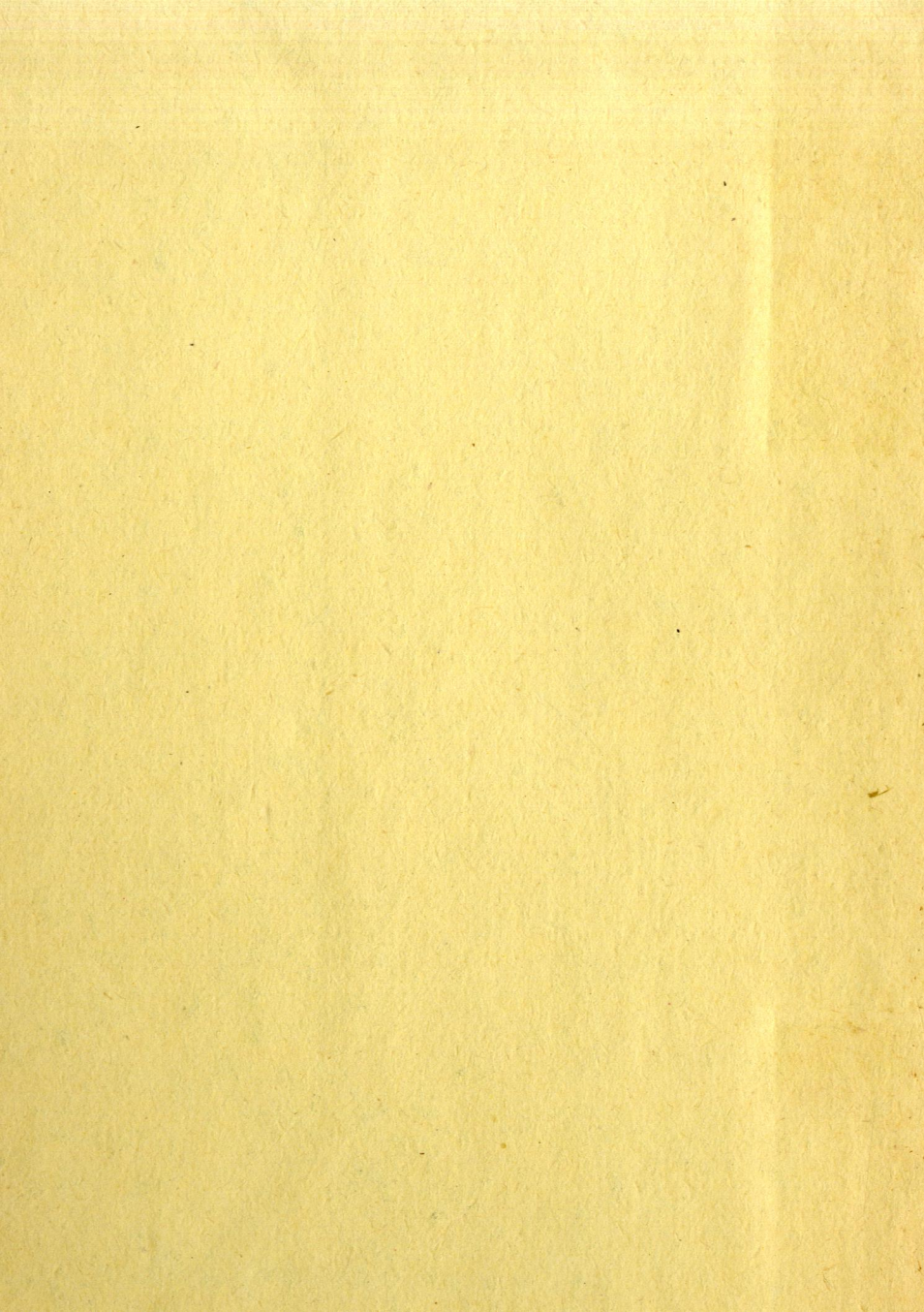

Л. Франко

Казки

ІВ. ФРАНКО

КАЗКИ

ДИТВИДАВ

1000

96
І В. Ф Р А Н К О

КАЗКИ

67145.

Д И Т В И Д А В
ХАРКІВ 1935 ОДЕСА

Малюнки та обкладинка

Худ. М. ДЕРЕГУСА

та С. ГРИГОРЬЄВА

Редактор А. Рябініна

Техкер Я. Ольман

Коректор І. Бесарабова

Львівська Філія
Бібліотеки АН УРСР

218

Львівська БІБЛІОТЕКА
АН УРСР
№ 31 608

Бібліографічний опис цього видання
вміщено в „Літопису Українського
Друку“, „Картковому репертуарі“ та
інших покажчиках Української Книж-
кової Палати.

Одобліт № 1022. Уповноваж. Головліту
№ 5820. Замовл. № 30. Тираж 30000.
Здано до складання 30-XII-34 р. Підпис.
до друку 20-III-35 р. ¹³/₄ друк. арк. + ¹/₂,
арк. вліпок. Папір ¹/₂₄ 82 x 110. Чергове
вид. № 34.

Друкарня ім. Леніна, Одеса, Пуш-
кінська, 18.

Р І П К А

А Н П І 9

THE
LIBRARY OF THE
MUSEUM OF NATURAL HISTORY
NEW YORK

THE
LIBRARY OF THE
MUSEUM OF NATURAL HISTORY
NEW YORK

THE
LIBRARY OF THE
MUSEUM OF NATURAL HISTORY
NEW YORK

THE
LIBRARY OF THE
MUSEUM OF NATURAL HISTORY
NEW YORK

Був собі дід Андрушка, а в нього була баба Марушка, а в баби — донечка Мінка, а в дочки — собачка Фінка, а в собачки — товаришка киця Варварка, а в киці — вихованка — мишка Сіроманка.

Раз весною взяв дід заступ та мотику, скопав у городі грядку велику, сапкою її пригладив, грабелями підгромадив, зробив пальцем у землі дірку — та й посадив ріпку.

Працював дід не марно: зійшла ріпка гарно. Щодень ішов дід у город, набравши води повен рот, свою ріпку поливав, їй до життя охоти додавав.

Росла дідова ріпка, росла. Зразу така, як мишка була, по тому як кулак, по тому як буряк, по тому як два, далі стала така, як дідова голова.

Тішиться дід, аж не знає, де стати.

— Час, — каже, — нашу ріпку рвати.

Пішов він у город: гуп, гуп. Узяв ріпку за зелений чуб: тягне руками, уперся ногами, прикладає сил усіх, сопе як ковальський міх — мучився, потів увесь день, а ріпка сидить у землі, як пень.

Кличе дід бабу Марушку:

— Ходи, бабусю, не лежи, мені ріпку вирвати поможи!

Пішли вони в город: гуп гуп. Взяв дід ріпку за чуб, баба діда за плече — тягнуть, аж піт тече.

Смикає дід ріпку за гичку, сіпає баба діда за стрічку, працюють руками, упираються ногами — промучилися ввесь день, а ріпка сидить у землі, як пень.

Кличе баба дочку Мінку:

— Ходи, доню, не біжи, нам ріпку вирвати поможи. Пішли вони у город: гуп, гуп. Узяв дід ріпку за чуб, баба діда за сорочку, дочка

бабу за торочку, тягнуть руками, упираються ногами — промучилися ввесь день, а ріпка сидить у землі, як пень.

Кличе дочка собачку Фінку:

— Ходи, Фіночко, не біжи, нам ріпку вирвати поможи.

Пішли вони в город: гуп, гуп. Узяв дід ріпку за чуб, баба діда за сорочку, дочка бабу за торочку, собачка дочку за спідничку. Тягне дід ріпку за гичку, баба діда за стрічку, дочка бабу за запаску, собачка дочку за спідничку — промучилися ввесь день, а ріпка сидить у землі, як пень.

Кличе собачка кицю Варварку:

— Ходи, Варварко, не лежи, нам ріпку вирвати поможи.

Пішли вони в город: гуп, гуп. Узяв дід ріпку за чуб, баба діда за сорочку, дочка бабу за торочку, собачка дочку за спідничку, киця собачку за хвостик. Тягнуть і руками, і зубами, упираються ногами — промучилися ввесь день, а ріпка сидить у землі, як пень.

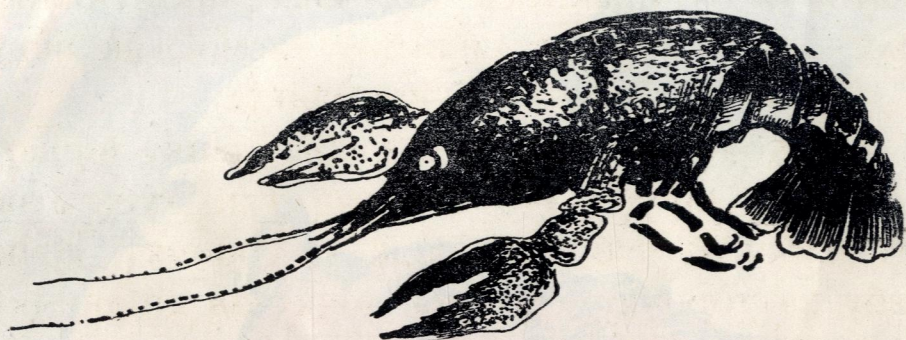
Кличе киця мишку Сіроманку:

— Ходи, Сірочко, не біжи, нам ріпку вирвати поможи. Пішли вони в город: гуп, гуп. Узяв дід ріпку за чуб, баба діда за сорочку, дочка бабу за торочку, собачка дочку за спідничку, киця собачку за хвостик, мишка кицю за лапку... як потягли, як потягли та й покотилися.

Упала ріпка на діда Андрушку, дід на бабу Марушку, баба на дочку Мінку, дочка на собачку Фінку, собачка на Варварку-кицю, а мишка шусть під копицю.

ЛИСИЧКА І РАК

Зустріла Лисичка Рака. Стала та й дивиться, як він помаленьку лізе. А далі давай насміхатися.

— Ну, та й швидкий же ти, нема що й казати! Справжній рак-неборак! А скажи мені, Раче-небораче, чи то правда, що тебе раз по дріжджі послали, а ти аж через рік з дріжджами прийшов, та й ті посеред хати розілляв?

— Може коли й правда була, — каже Рак, — а тепер дуже на брехню схоже.

— Овва! То ти тепер прудкіший став?

— Прудкіший, чи не прудкіший, а тобі глузувати не дозволю. Коли хочеш знати, який я прудкий, то давай побиймося об заклад, що я швидше від тебе до того пенька добіжу.

— Що? що? що? — здивувалася Лисичка. — Ти хотів би зо мною наввипередки бігати?

— Не тільки побіжу, а хоч ти на один скок спереду ставай, то я швидше тебе на місці буду, — мовить Рак.

Побились вони об заклад. Стала Лисичка

на один скок поперед Рака, а Рак учепився їй кліщами за хвіст. Рушила Лисичка, біжить щодуху, аж курява здіймається. Добігла до пенька та й кличе:

— А де ти, Раче?

Нічого не чути.

— Ну, Раче, де ти там?—ще раз кличе Лисичка та й обернулася хвостом до пенька.

— Та осьде я! Давно вже жду, аж трохи далі за пеньок забіг.

ЛИСИЧКА І ЖУРАВЕЛЬ

— Ах, Руче, як ти таку! — ще раз кличе.
Лисячка та й обернулася хвостом до пенька.
— Та ось де ж! Давно вже жоду, аж трохи
далі-ж пеньок забіг.

Лисичка з Журавлем дуже заприятелювали. От Лисичка і кличе Журавля до себе в гості.

— Приходь, Журавлику! Приходь, любчику! Чим хата багата, тим і вгощу.

Іде Журавель на прошений обід, а Лисичка наварила кашки з молочком, розмазала тонесенько по тарілці та й поставила перед Журавлем.

— Призволяйся, не погордуй! Сама варила!

Журавель стук, стук дзьобом — нічого не спіймав. А Лисичка тим часом лиже та й лиже кашку, аж поки сама всієї не з'їла. А коли кашки не стало, вона й мовить:

— Вибачай, більше не маю чим гостити.

— Спасибі й за те, — пісним голосом промовив Журавель. — А ти б, Лисичко, до мене завтра в гості прийшла.

— Добре, Журавлику, прийду, чому не прийти; — каже Лисичка.

Другого дня приходить Лисичка, а Журавель наварив м'яса, буряків, квасольки, картопельки. Покришив дрібненько, склав у висо-

1950-1951

кий глечик з вузькою шийкою, та й поставив на столі перед Лисичкою.

— Їж, Лисичко! Не погордуй, люба моя, — припрошує Журавель.

Нюхає Лисичка — смачно пахне. Встромляє голову у глечик, не йде голова. Пробує лапкою — не витягне. Крутиться Лисичка, заскакує відси і відти довкола глечика, а Журавель їсть собі шматочок за шматочком, поки всього не виїв.

— Вибач, — каже, випорожнивши глечика, — чим хата багата, тим і рада, а більше на цей раз нічого немає.

Розсердилася Лисичка, навіть не подякувала за гостинність. Вона, бачите, думала, що на цілий тиждень наїсться, а тут прийшлося додому йти, облизня спіймавши. Відтоді й зареклася Лисичка з Журавлями приятелювати.

Львівська Філія
бібліотеки АН УРСР

218-98

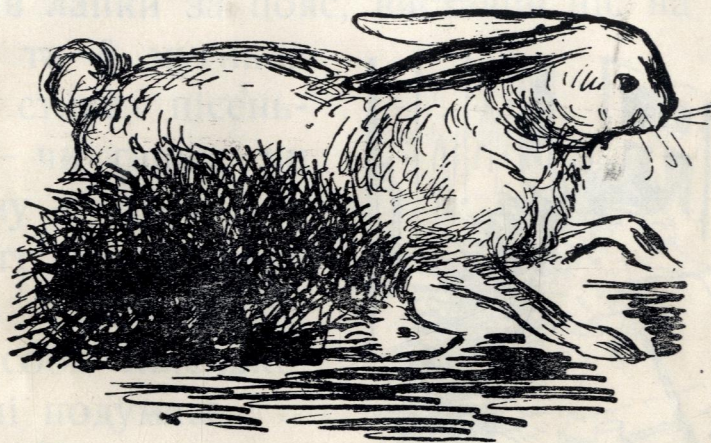
Львівська бібліотека
АН УРСР
№ 31 608

Львівська
бібліотека

— Як, Лисенко! Не потруй, любий мого —
 прийшов Жуківський.
 Нюхав Лисенка — смачно пахне. Втримав
 голову у тюрні, не йде голова. Проде за-
 кою — не витягне. Кривиться Лисенка, заска-
 кує відсид і відсид довкола тюрні, а Жу-
 ковський їсть собі шматочок за шматочком, поки
 всього не вийде.
 — Вийде, — каже, випорожнює тюрні.
 — Ми хата бача, тим і рада, а дівчата на цей
 раз нікого немає.
 Розсередився Лисенка, навіть не подяку-
 вав за гостинність. Вона, бачить, думала, що
 на цій тюрні наїстися, а тут прийшов
 додому йти, одразу спіймавши. Відтоді й
 задержався Лисенка з Жуковським під вартою.

ЗАЄЦЬ ТА ІЖАК

Їжак стояв собі коло дверей своєї нори, заклав лапки за пояс, виставив ніс на теплий вітер та й мугикав собі стиха пісеньку, — чи гарну, чи погану — кому яке до того діло. Як знає, так і співає. Мугикає собі тихенько, а далі подумав:

— Поки там моя жінка миє дітей та дає їм свіжі сорочечки, дай лишень—

піду я трохи в поле, пройдуся та й на свої буряки подивлюся, чи добрі вирости.

Буряки були недалеко від його хати. Їжак брав їх, скільки йому треба було на страву

для своєї родини, а тому й говорив завжди „мої буряки“. Ну, добре. Зачинив він за собою двері і поплентався стежкою в поле. Недалеко й пройшов, аж тут назустріч йому Заєць. Він також вийшов прогулятись і до „капусти своєї“ теж навідатись.

Побачивши Зайця, Їжак привітав його чемненько. Та Заєць був собі великий панич і дуже горда штука. Він не відповів нічого на Їжакове привітання, а тільки глянув на нього дуже звисока й озвався:

— Ого, а ти чого так рано ось тут по полі волочишся?

— Погуляти вийшов, — відповів Їжак.

— Погуляти? — зареготався Заєць: — А я думав, що з твоїми кривими ногами краще було б лежати, ніж на прогулянку лазити.

Ця насмішка дуже розсердила Їжака, бо ноги в нього таки криві.

— Ти, певно, думаєш, — каже Їжак до Зайця, — що ти своїми довгими лапами швидше побіжиш?

— Авжеж, — відповів Заєць.

— Можемо зробити спробу, — мовить Їжак. — Ану побиймося об заклад, побачиш, чи я тебе не пережену.

— Це вже сміх людям сказати. Ти своїми кривульками випередиш мене? — сміявся Заєць. — Ну, про мене, зробімо спробу, коли тобі така охота.

— Гарзд! — відповідає Заєць. — Давай руку. — А тепер біжим.

— Ну, ну, чого так поспішати, — відповів Їжак. — Треба наперед піти додому, трішки поснідати, а через півгодини я повернусь на оце місце.

Заєць не мав нічого проти, бо і йому хотілося перед тим похрупати свіжої капусти. А Їжак тим часом поплентався додому.

Приходить Їжак додому і каже до своєї жінки.

— Жінко, вбирайся швиденько, підеш зо мною в поле.

— А чого мені в поле? — питає Їжачиха.

— Знаєш, я та Заєць маємо обидва бігати наввипередки.

— Чи ти, чоловіче, з глузду з'їхав? — скрикнула Їжачиха. — Ти та з Зайцем хочеш наввипередки бігати?

— Авжеж хочу. І ти мусиш мені допомогти.

Що мала Їжачиха робити? Зібралася й пішла з чоловіком. А дорогою Їжак і мовить до неї:

— Бачиш оцю довгу ниву. Тут мають бути наші перегони. Заєць бігтиме одною борозною, а я — другою. Відтіля, з гори, починаємо бігти. Отже, ти стань собі ось тут, у борозні, і коли Заєць прибіжить сюди, то ти підведи голову та й крикни:

— А я вже тут!

Так розмовляючи, вони прийшли на умовлену ниву. Їжак поставив свою жінку на її місце, а сам пішов борозною на другий кінець.

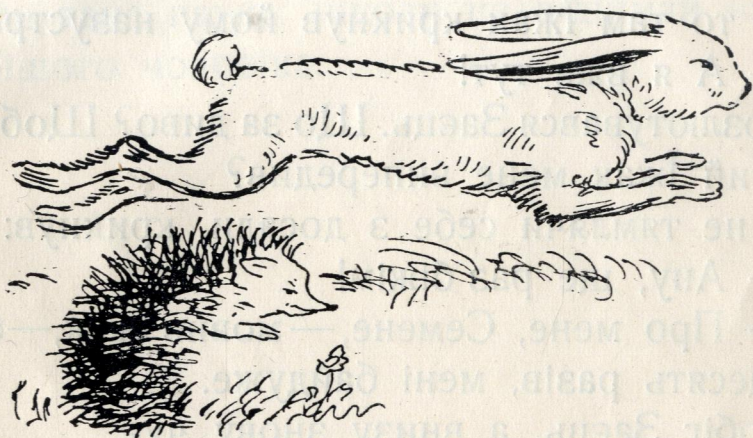
Приходить, а Заєць уже там.

— Ну, що ж, біжімо? — питає. Заєць — Ну? раз... два...

Один став в одну борозну, другий — у другу.

Заєць крикнув „три“ і рушив сам, як вихор, нивою.

А Їжак пробіг може з три кроки, потім сів, посидів у борозні і повернув назад на своє перше місце. А Заєць жене щосили. Та

коли добіг на кінець ниви, аж тут Їжакова жінка з другої борозни кричить йому назустріч:

— А я вже тут!

Заєць тільки очі витріщив з диву: він і не подумав, що це не той Їжак, бо, знаєте, Їжак і Їжачиха однаковісінькі на вигляд.

— А це ж як могло статись? — скрикнув Заєць. — Біжим ще раз, назад!

І не передихнувши добре, він вихром полетів нивою, поклавши вуха на спину. Їжачиха лишилася спокійнісінько на своїм місці. А коли Заєць добіг на другий кінець ниви, то там Їжак крикнув йому назустріч:

— А я вже тут!

Розлютувався Заєць. Що за диво? Щоб кривоногий Їжак мене випередив?

І, не тямлячи себе з досади, крикнув:

— Ану, ще раз біжим!

— Про мене, Семене, — мовив Їжак, — біжим хоч десять разів, мені байдуже.

Побіг Заєць, а внизу знову чує:

— Я вже тут!

Біжить ще раз угору — знов те саме. Так він, бідолаха, бігав, бігав аж сімдесят і три рази туди й назад, а Їжак кожен раз був „уже тут“. Чи Заєць добіжить до одного краю ниви, чи до другого, все чує одно: „Я вже тут“. А сімдесят четвертий раз Заєць не добіг. Саме на середині ниви впав на землю і ско-

нав на місці. А Їжак гукнув на свою жінку і обоє пішли, радіючи, додому. І живуть мабуть і досі, коли не померли.

Після того весь заячий рід вже не бігав наввипередки з Їжаками. Так що ми, дітоньки, вже того ніколи не побачимо. А для вас, діти, звідси така наука: ніколи не підіймай на сміх слабшого чоловіка.

З М І С Т

стор.

Ріпка	3
Лисичка і Рак	9
Лисичка і Журавель	13
Заєць та Їжак	19

ДОШКІЛЬНА
БІБЛІОТЕЧКА

Ціна 75 коп.

31.608

Ф $\frac{\text{I}}{\text{K-147}}$

31.608

Ф $\frac{I}{K-147}$

Л. Франко

Казки